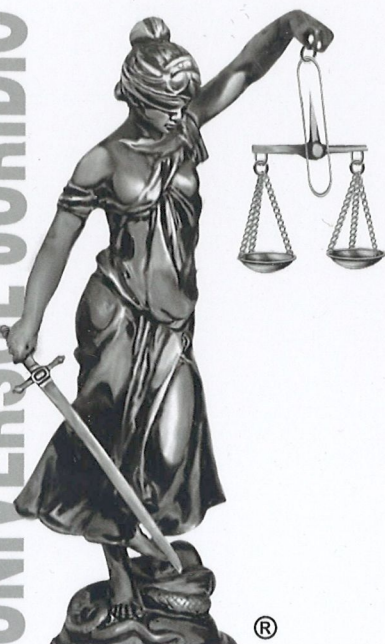

UNIVERSUL JURIDIC

Constantin MITRACHE
Cristian MITRACHE

Drept penal român

Ediția a IV-a, revăzută
și adăugită

Partea generală

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	5
ABREVIERI.....	7

TITLUL I

ASPECTE GENERALE

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE	21
Secțiunea I. Dreptul penal ca ramură de drept.....	21
§ 1. Noțiunea dreptului penal.....	21
§ 2. Obiectul dreptului penal.....	25
§ 3. Necesitatea dreptului penal.....	26
§ 4. Relațiile de apărare socială din perspectivă istorică	27
§ 5. Caracterele dreptului penal	28
§ 6. Scopul dreptului penal	31
§ 7. Politica penală.....	31
§ 8. Sarcinile dreptului penal	32
§ 9. Legăturile dreptului penal cu celelalte ramuri de drept	32
Secțiunea a II-a. Știința dreptului penal.....	34
§ 1. Știința dreptului penal – ramură a științelor juridice.....	34
§ 2. Științele penale (criminale).....	35
Secțiunea a III-a. Principalele școli și curente de politică penală.....	37
§ 1. Apariția școlilor de politică penală	37
§ 2. Doctrina clasică	38
§ 3. Doctrina pozitivistă.....	39
§ 4. Sisteme eclecticice.....	40
§ 5. Doctrinile apărării sociale	42
§ 6. Sisteme contemporane	44
Secțiunea a IV-a. Evoluția dreptului penal român modern.....	45
§ 1. Codul penal de la 1865	45
§ 2. Codul penal de la 1937 (Codul penal Carol al II-lea)	46

§ 3. Evoluția dreptului penal român (1938-1969).....	47
§ 4. Codul penal de la 1969	47
§ 5. Codul penal din 2009	48
Secțiunea a V-a. Principiile fundamentale ale dreptului penal.....	50
§ 1. Noțiune	50
§ 2. Cadrul principiilor fundamentale ale dreptului penal	50
Secțiunea a VI-a. Izvoarele dreptului penal.....	55
§ 1. Noțiunea și cadrul izvoarelor dreptului penal	55
§ 2. Izvoarele dreptului penal în special	57
Secțiunea a VII-a. Raporturile juridice penale	63
§ 1. Noțiune și caracterizare	63
§ 2. Structura raporturilor juridice penale.....	65
§ 3. Faptele juridice penale.....	68
CAPITOLUL II. LEGEA PENALĂ	69
Secțiunea I. Noțiune, structură, interpretare	69
§ 1. Noțiune și categorii de legi penale.....	69
§ 2. Criterii de clasificare a legilor penale	69
§ 3. Normele de drept penal.....	70
§ 4. Interpretarea legii penale	74
Secțiunea a II-a. Aplicarea legii penale în timp	76
§ 1. Considerații generale privind aplicarea legii penale	76
§ 2. Principiile de aplicare a legii penale în timp.....	77
§ 3. Activitatea legii penale	78
§ 4. Aplicarea legii penale de dezincriminare.....	81
§ 5. Aplicarea legii penale în situații tranzitorii.....	84
§ 6. Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei.....	85
§ 7. Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei	93
§ 8. Principiul ultraactivității legii penale temporare.....	103
Secțiunea a III-a. Aplicarea legii penale în spațiu.....	104
§ 1. Principiile de aplicare a legii penale în spațiu.....	104
§ 2. Aplicarea legii penale în raport cu faptele săvârșite pe teritoriul țării	105
§ 3. Aplicarea legii penale române infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării	111
§ 4. Cooperarea internațională în lupta contra criminalității.....	119
§ 5. Extrădarea.....	123

TITLUL II

INFRAȚIUNEA ȘI SANȚIUNILE DE DREPT PENAL

CAPITOLUL I. NOȚIUNEA ȘI TRĂSĂTURILE ESENȚIALE ALE INFRAȚIUNII.....	133
Secțiunea I. Noțiunea de „infrațione”	133
§ 1. Preliminarii	133
§ 2. Definiția generală a infraționii	134
Secțiunea a II-a. Trăsăturile esențiale ale infraționii	136
§ 1. Prevederea în lege, ca trăsătură esențială a infraționii	137
§ 2. Fapta săvârșită cu vinovăție	137
§ 3. Fapta să fie nejustificată	144
§ 4. Fapta să fie imputabilă persoanei care a săvârșit-o	145
CAPITOLUL II. CONȚINUTUL INFRAȚIUNII.....	146
Secțiunea I. Aspecte generale	146
§ 1. Noțiuni	146
§ 2. Structura conținutului infraționii.....	147
Secțiunea a II-a. Factorii infraționii	149
§ 1. Obiectul infraționii.....	149
§ 2. Subiecții infraționii	151
§ 3. Locul și timpul săvârșirii infraționii.....	162
Secțiunea a III-a. Conținutul constitutiv al infraționii	163
§ 1. Noțiuni	163
§ 2. Latura obiectivă	164
§ 3. Latura subiectivă.....	172
CAPITOLUL III. ÎNLĂTURAREA CARACTERULUI PENAL AL FAPTEI	176
Secțiunea I. Aspecte generale	176
§ 1. Preliminarii despre înlăturarea caracterului penal al faptei.....	176
§ 2. Cadrul cauzelor care înlătură caracterul penal al faptei	177
Secțiunea a II-a. Cauzele justificative	179
Subsecțiunea I. Legitima apărare	179
§ 1. Noțiune și caracterizare	179
§ 2. Condițiile și efectele legitimei apărări	180

Subsecțiunea a II-a. Starea de necesitate	187
Subsecțiunea a III-a. Exercițarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații.....	190
Subsecțiunea a IV-a. Consimțământul persoanei vătămate	193
Secțiunea a III-a. Cauzele de neimputabilitate	195
Subsecțiunea I. Constrângerea fizică și constrângerea morală	195
§ 1. Constrângerea fizică	195
§ 2. Constrângerea morală	196
Subsecțiunea a II-a. Excesul neimputabil	198
§ 1. Excesul neimputabil în cazul depășirii limitelor legitimei apărări.....	198
§ 2. Excesul neimputabil în cazul depășirii limitelor stării de necesitate	200
Subsecțiunea a III-a. Minoritatea făptuitorului	201
Subsecțiunea a IV-a. Iresponsabilitatea	203
Subsecțiunea a V-a. Intoxicația	205
Subsecțiunea a VI-a. Eroarea.....	208
Subsecțiunea a VII-a. Cazul fortuit.....	215
Secțiunea a IV-a. Lipsa prevederii în legea penală.....	217
§ 1. Noțiune și cadru.....	217
§ 2. Efecte juridice.....	218
CAPITOLUL IV. ASPECTE GENERALE PRIVIND SANCTIUNILE DE DREPT PENAL	219
Secțiunea I. Preliminarii privind sancțiunile de drept penal	219
§ 1. Noțiunea și caracterele sancțiunilor de drept penal.....	219
§ 2. Felurile sancțiunilor de drept penal.....	220
Secțiunea a II-a. Sanctiunile de drept penal în legislația penală română actuală.....	222
§ 1. Principiile sancțiunilor de drept penal	222
§ 2. Cadrul sancțiunilor de drept penal în Codul penal român.....	225
CAPITOLUL V. PEDEPSELE	226
Secțiunea I. Aspecte generale.....	226
§ 1. Noțiunea și caracterizarea pedepsei	226
§ 2. Scopul și funcțiile pedepsei	227
§ 3. Felurile pedepselor.....	230
Secțiunea a II-a. Pedepsele principale aplicabile persoanei fizice	233
§ 1. Preliminarii privind pedepsele principale	233
§ 2. Regimul de executare a pedepselor principale privative de libertate.....	233

§ 3. Detențiunea pe viață	234
§ 4. Închisoarea.....	236
§ 5. Amenda.....	237
Secțiunea a III-a. Pedepsele complementare și pedepsele accesorii aplicabile persoanei fizice.....	245
§ 1. Aspecte generale privind pedepsele complementare	245
§ 2. Interzicerea exercitării unor drepturi	246
§ 3. Degradarea militară	255
§ 4. Publicarea hotărârii definitive de condamnare.....	257
§ 5. Pedepsa accesorie.....	257
Secțiunea a IV-a. Pedepsele aplicabile persoanei juridice	260
§ 1. Cadrul pedepselor aplicabile persoanei juridice	260
§ 2. Pedepsa amenzii aplicabilă persoanei juridice	260
§ 3. Pedepsele complementare aplicabile persoanei juridice în special.....	262
CAPITOLUL VI. MĂSURILE DE SIGURANȚĂ	266
Secțiunea I. Aspecte generale.....	266
§ 1. Noțiune și caracterizare	266
§ 2. Cadrul măsurilor de siguranță.....	268
Secțiunea a II-a. Măsurile de siguranță în special	268
§ 1. Obligarea la tratament medical	268
§ 2. Internarea medicală.....	270
§ 3. Interzicerea ocupării unei funcții sau a exercitării unei profesii	272
§ 4. Confiscarea specială	274
§ 5. Confiscarea extinsă.....	280
CAPITOLUL VII. FORMELE INFRAȚIUNII.....	283
Secțiunea I. Considerații generale	283
§ 1. Desfășurarea activității infracționale	283
§ 2. Formele infracțiunii, după fazele de desfășurare a activității infracționale.....	285
Secțiunea a II-a. Actele preparatorii.....	286
§ 1. Noțiune și feluri	286
§ 2. Regimul actelor preparatorii	287
Secțiunea a III-a. Tentativa	288
§ 1. Aspecte generale.....	288
§ 2. Felurile tentativei	293

§ 3. Infracțiuni la care tentativa nu este posibilă.....	297
§ 4. Incriminarea și sancționarea tentativei.....	299
§ 5. Desistarea și împiedicarea producerii rezultatului	301
Secțiunea a IV-a. Infracțiunea consumată	304
§ 1. Noțiuni și caracterizare	304
§ 2. Infracțiunea fapt epuizat	305
CAPITOLUL VIII. UNITATEA DE INFRACTIUNE	306
Secțiunea I. Considerații generale	306
§ 1. Noțiunea de „unitate de infracțiune”.....	306
§ 2. Felurile unității de infracțiune.....	306
Secțiunea a II-a. Unitatea naturală de infracțiune	307
§ 1. Infracțiunea simplă	305
§ 2. Infracțiunea continuă	307
§ 3. Infracțiunea deviată	309
Secțiunea a III-a. Unitatea legală de infracțiune.....	313
§ 1. Infracțiunea continuată	313
§ 2. Infracțiunea complexă.....	320
§ 3. Infracțiunea progresivă	325
§ 4. Infracțiunea de obicei	326
CAPITOLUL IX. PLURALITATEA DE INFRACTIUNI	328
Secțiunea I. Generalități privind pluralitatea de infracțiuni	328
§ 1. Conceptul și caracterizarea pluralității de infracțiuni	328
§ 2. Formele pluralității de infracțiuni	328
Secțiunea a II-a. Concursul de infracțiuni	329
§ 1. Noțiuni și condiții.....	329
§ 2. Formele concursului de infracțiuni	331
§ 3. Tratatamentul penal al concursului de infracțiuni.....	334
§ 4. Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente săvârșite de persoana fizică	341
§ 5. Pedepsa în cazul concursului de infracțiuni săvârșite de persoana juridică	345
Secțiunea a III-a. Recidiva	346
§ 1. Aspecte generale.....	346
§ 2. Modalitățile recidivei.....	347

§ 3. Recidiva postcondamnatorie în cazul persoanei fizice	350
§ 4. Recidiva postexecutorie în cazul persoanei fizice	357
§ 5. Tratamentul penal al recidivei în cazul persoanei fizice	360
Secțiunea a IV-a. Recidiva în cazul persoanei juridice	370
§ 1. Recidiva postcondamnatorie în cazul persoanei juridice	370
§ 2. Recidiva postexecutorie în cazul persoanei juridice	371
§ 3. Tratamentul penal al recidivei în cazul persoanei juridice.....	373
Secțiunea a V-a. Pluralitatea intermediară de infracțiuni.....	375
§ 1. Noțiune și condiții.....	375
§ 2. Tratamentul penal al pluralității intermediare de infracțiuni	377
CAPITOLUL X. PLURALITATEA DE INFRACTORI.....	385
Secțiunea I. Aspecte generale privind pluralitatea de infractori	385
§ 1. Noțiune și caracterizare	385
§ 2. Formele pluralității de infractori	385
Secțiunea a II-a. Participația penală.....	388
§ 1. Aspecte generale privind participația penală	388
§ 2. Autorul și coautorul	392
§ 3. Instigatorul.....	395
§ 4. Complicele.....	399
§ 5. Participația improprie	403
§ 6. Tratamentul penal al participației	406

TITLUL III

RĂSPUNDEREA PENALĂ

CAPITOLUL I. RĂSPUNDEREA PENALĂ – INSTITUȚIE FUNDAMENTALĂ A DREPTULUI PENAL	412
Secțiunea I. Considerații generale	412
Secțiunea a II-a. Principiile răspunderii penale.....	413
§ 1. Noțiunea și cadrul principiilor răspunderii penale	413
§ 2. Principiile răspunderii penale în special	414
§ 3. Principiile răspunderii penale a persoanei juridice	416

CAPITOLUL II. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ RĂSPUNDEREA PENALĂ	418
Secțiunea I. Aspecte generale	418
Secțiunea a II-a. Amnistia	419
§ 1. Noțiune. Caracterizare și feluri	419
§ 2. Efectele amnistiei.....	422
Secțiunea a III-a. Prescripția răspunderii penale	423
§ 1. Caracterizare și noțiune	423
§ 2. Termenele de prescripție a răspunderii penale.....	425
Secțiunea a IV-a. Lipsa plângerii prealabile	430
Secțiunea a V-a. Retragerea plângerii prealabile	434
Secțiunea a VI-a. Împăcarea	436
Secțiunea a VII-a. Medierea	440
CAPITOLUL III. RĂSPUNDEREA PENALĂ A MINORILOR	443
Secțiunea I. Aspecte generale privind sancționarea infractorilor minori	443
§ 1. Prevenirea și sancționarea infracțiunilor săvârșite de minori.....	443
§ 2. Noțiunea și caracterizarea măsurilor educative	444
§ 3. Cadrul măsurilor educative	445
Secțiunea a II-a. Măsurile educative neprivative de libertate	446
§ 1. Cadrul măsurilor educative neprivative de libertate	446
§ 2. Aspecte comune măsurilor educative neprivative de libertate.....	447
Secțiunea a III-a. Măsurile educative privative de libertate	449
§ 1. Cadrul măsurilor educative privative de libertate	449
§ 2. Internarea într-un centru educativ	449
§ 3. Internarea într-un centru de detenție	453
Secțiunea a IV-a. Dispoziții comune	459

TITLUL IV

APLICAREA PEDEPSELOR

CAPITOLUL I. INDIVIDUALIZAREA PEDEPSELOR.....	464
Secțiunea I. Aspecte generale	464
§ 1. Noțiune și cadru	464
§ 2. Forme și modalități de individualizare	465

Secțiunea a II-a. Individualizarea judiciară a pedepselor	466
§ 1. Noțiune și criterii generale de individualizare	466
§ 2. Stări și circumstanțe în cadrul individualizării pedepsei.....	470
§ 3. Circumstanțe atenuante.....	473
§ 4. Circumstanțele agravante.....	480
§ 5. Concursul între cauzele de agravare și de atenuare a pedepsei.....	485
Secțiunea a III-a. Individualizarea judiciară a executării pedepselor	489
§ 1. Aspecte generale.....	489
§ 2. Renunțarea la aplicarea pedepsei	490
§ 3. Amânarea aplicării pedepsei	496
§ 4. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.....	505
§ 5. Liberarea condiționată în cazul pedepsei închisorii.....	514
§ 6. Liberarea condiționată în cazul detențiunii pe viață	526
§ 7. Calculul pedepselor	528
CAPITOLUL II. ÎNLĂTURAREA EXECUTĂRII PEDEPSEI ȘI A CONSECINTELOR CONDAMNĂRII	531
Secțiunea I. Înlăturarea executării pedepsei	531
§ 1. Preliminarii despre cauzele care înlătură executarea pedepsei	531
§ 2. Grațierea	531
§ 3. Prescripția executării pedepsei.....	539
Secțiunea a II-a. Înlăturarea consecințelor condamnării prin reabilitare	544
§ 1. Aspecte generale privind reabilitarea.....	544
§ 2. Efectele reabilitării.....	544
§ 3. Trăsături caracteristice ale reabilitării.....	545
§ 4. Reabilitarea de drept.....	546
§ 5. Reabilitarea judecătorească.....	549